Yasaklı dilden tehdit altındaki dile Kürtçe

ERDAL ÇOLAK KOPENHAG

geogif / Shutterstock.com

> Kürtçe eğitimi yalnızca bir hak değil, aynı zamanda bir haysiyet meselesidir ve bu nedenle hem Avrupa devletleri hem de Kürt toplumu bu haysiyetin korunması için kararlı adımlar atmak zorundadır. Avrupa'da yaşayan Kürt entelektüellerin, eğitimcilerin ve sivil toplum kuruluşlarının daha örgütlü ve profesyonel kurumlar inşa etmesi, dilin geleceği açısından elzemdir.

İnsanın anadili, ana sütü gibidir; en saf, en hak edilmiş olandır. O, varoluşun ilk sesi, benliğin özüdür. Anadilini reddetmek kendini inkârdır; onu yaşatmak, bir halkın ruhunu diri tutmaktır. Tıpkı süt gibi, anadil de helalliği sorgulanamaz bir hakikattir. Çünkü insan, dünyaya geldiğinde ağlayarak başlar yaşama; o ilk ağlayış, kimliğinin yankısıdır. Ve insan, o yankıyla, yani anadiliyle büyür, düşünür, sever, üzülür ve hayal kurar. Anadili yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda bir aidiyetin, bir kültürün ve bir tarihin taşıyıcısıdır. Ancak bu temel hak, Kürt halkı için yüzyıllardır hem Ortadoğu'da hem de Avrupa'da baskı, inkâr ve asimilasyon politikalarıyla zayıflatılmaya çalışılmıştır.

Avrupa'da Anadili Eğitiminin Çelişkili Gerçekliği

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi gibi kurumlar anadili eğitimi konusunda çoğulculuk ve eşitlik ilkelerini benimsediğini ilan etse de bu ilkeler çoğu zaman pratikte uygulanmamaktadır. Özellikle 1977 tarihli Avrupa Konseyi yönergesi, anadili eğitiminin ***"gönderen"*** ülkelerle işbirliği içinde yürütülmesini şart koşar. Bu model, devlet dışı bir halk olan Kürtler için fiilen olanaksızdır. Çünkü Kürtlerin ***"gönderen"*** devleti yoktur. Kürdistan, dört devlet arasında parçalanmış, siyasi ve kurumsal bir temsilden mahrum bırakılmıştır.

Bu nedenle, Avrupa'nın göçmen politikaları çelişkilerle doludur. Anadili eğitimi, Danimarka, Hollanda ve Norveç gibi ülkelerde tamamen kaldırılmış; Almanya, Fransa ve Avusturya ise bu sorumluluğu gönderen ülkelere bırakmıştır. Sınırlı istisnalar dışında, bu ülkelerdeki Kürt çocukları için nitelikli ve sürekliliği olan Kürtçe eğitim olanakları yoktur. Hatta bazı okullarda Kürtçe bahçede dahi konuşulması yasaklanmıştır. Bu yalnızca pedagojik bir sorun değil, aynı zamanda kimliğe yönelik sistematik bir baskıdır.

Ortadoğu'da Kürtçenin Statüsü

Türkiye, İran ve Suriye gibi ülkelerde Kürtçe eğitim dili olarak tanınmamaktadır. Türkiye'de 1980 darbesinden kalma yasalar ve anayasa hükümleri Kürtçenin kamusal alanda kullanılmasını hâlâ engellemektedir. Anadilde eğitim hakkı BM İnsan Hakları Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası metinlerde açıkça tanınmasına rağmen, Türk devleti bu yükümlülükleri yerine getirmemektedir. Muhalefet partilerinin de Kürtçeye mesafeli tutumu, Kürt dil haklarının yalnızca iktidar sorunu değil, yapısal bir devlet politikası olduğunu göstermektedir. Türkiye'deki eğitim sistemi, Kürt dilinin yaşatılmasına değil, unutturulmasına hizmet etmektedir. Anayasa ve yasal düzenlemeler, Kürtçeyi eğitim dili olmaktan alıkoymakta, bu da bir halkın kültürel soykırıma uğraması anlamına gelmektedir.

Avrupa'daki Yapısal Sorunlar

Avrupa'daki Kürt göçünün üzerinden 60 yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ anadili eğitiminde ciddi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Kürtçe dersleri genellikle okul dışında, derneklerde veya eğitime elverişli olmayan ortamlarda verilmektedir. Ders araç gereçleri çağın ihtiyaçlarına ve iki dilli çocukların pedagojik yapısına uygun değildir. Öğretmenlerin büyük bölümü yeterli eğitime sahip değildir ya da eğitim verdikleri kitlenin kültürel ve dilsel yapısını tanımamaktadır.

Bu sorunların kökeninde yalnızca Avrupa devletlerinin dil politikaları değil, aynı zamanda Kürt toplumunun örgütsüzlüğü ve kurumsal eksikliği yatmaktadır. Anadiline duyarsızlık, yanlış bilgilendirme ve öğretmenlerin niteliği gibi içsel sorunlar da eğitimin etkisizliğine neden olmaktadır. Çift dilli çocukların eğitimine özel olarak eğilmek yerine, her yaştan ve her seviyeden çocuğun aynı sınıfta eğitilmesi, süreci daha da verimsiz hâle getirmektedir.

Çözüm Önerileri ve Gelecek Perspektifi

Kürtçe eğitimi yalnızca bir hak değil, aynı zamanda bir haysiyet meselesidir ve bu nedenle hem Avrupa devletleri hem de Kürt toplumu bu haysiyetin korunması için kararlı adımlar atmak zorundadır. Avrupa'da yaşayan Kürt entelektüellerin, eğitimcilerin ve sivil toplum kuruluşlarının daha örgütlü ve profesyonel kurumlar inşa etmesi, dilin geleceği açısından elzemdir. Kürtçenin gündelik yaşamın bir parçası hâline gelmesi için çocuk kitapları, çizgi filmler ve dijital platformlar gibi araçlara yatırım yapılmalı, öğretmenlerin pedagojik donanımı güçlendirilerek Kürtçe dersleri resmi ve akademik statüye kavuşturulmalıdır.

Avrupa'daki kültürel doku dikkate alınarak ders materyalleri çağdaş yaklaşımlarla hazırlanmalı, iki dilli çocuklara özel modeller geliştirilerek Kürtçe yalnızca öğretilen değil, aynı zamanda yaşatılan bir dil olmalıdır. Kürtlerin yüzyıllardır maruz kaldığı baskıların merkezinde dillerinin yok sayılması vardır; bir halkın dili görmezden gelinirse o halk da zamanla silinir. Bu nedenle Kürtlerin en temel talebi, anadillerinin anayasal güvence altına alınması ve her düzeyde eğitim dili olarak tanınmasıdır.

Hiçbir yasa, hiçbir rejim, bir halkın dilini unutturacak kadar güçlü değildir, çünkü bir halk kendi varlığını dilinde yaşatır; bir annenin çocuğuna söylediği ilk ninni dünyanın en haklı sesidir. İnsan için anadili gibi helal olan başka hiçbir şey yoktur ama her helal, bu dünyada özgürce yaşanmaz; işte bu yüzden mücadele sürmekte ve bu mücadele yalnızca Kürtlerin değil, insan onuruna inanan herkesin ortak vicdan meselesidir.

Kitap deyince...

Türkçe ve Almanca kitaplarınızın editöryal hazırlığını yapıyor ve baskıya hazırlıyoruz.

YITIKÜLKE

Tel: 0160 231 61 61